

Innst. 257 S

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget fra kontroll- og konstitusjonskomiteen

Dokument 12:38 (2011–2012)

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Grunnlovsforslag fra Hallgeir H. Langeland, Jette F. Christensen og Marit Nybakk om endring av Grunnloven §§ 68 og 80 (Stortinget trer sammen en måned tidligere)

Til Stortinget

Sammendrag

Bakgrunn

Ovennevnte grunnlovsforslag er fremmet av Hallgeir H. Langeland, Jette F. Christensen og Marit Nybakk og gjelder endring av Grunnloven §§ 68 og 80 med sikte på at Stortinget kan tre sammen en måned tidligere enn i dag.

Forslagsstillerne viser til at Stortinget hvert år trer sammen til ny sesjon den første virkedagen (inkludert lørdag) i oktober måned, slik det er slått fast i Grunnloven § 68:

«Stortinget trer sammen i alminnelighet den første hverdag i oktober måned hvert år i rikets hovedstad, ...»

Forslagsstillerne foreslår å endre Grunnloven slik at Stortinget trer sammen første virkedag i september, altså én måned tidligere enn i dag. Siden det er stortingsvalg i september hvert fjerde år, foreslås det at denne endringen ikke skal gjelde de årene det er stortingsvalg. Da skal Stortinget tre sammen på første virkedag i oktober, som i dag.

Behov for endring

Forslagsstillerne viser til at mange representanter velger å bruke sommerpausen til gagns virksomhet,

som å besøke sine fylker og lokallag, besøke bedrifter og skoler, eller ta lønnet sommerarbeid. Samtidig har Stortinget behov for en mer jevn fordeling av arbeidsmengden knyttet til saksbehandlingen i Stortinget. I dag er det slik at arbeidsmengden før jul og før sommeravslutningen ofte er ganske høy, med møter til langt over midnatt. En ordning med en noe lengre sesjon vil, slik forslagsstillerne ser det, forhåpentligvis dermed kunne bidra til en noe jevnere arbeidsmengde i året sett under ett.

Andre praktiske konsekvenser

Den viktigste innvendingen mot å samle Stortinget tidligere enn første virkedag i oktober er ifølge forslagsstillerne at stortingsvalg avholdes andre eller tredje mandag i september (hvert fjerde år). Perioden fra valgdagen til første virkedag i oktober måned synes som en rimelig tid for å kontrolltelle stemmer og kvalitetssikre gjennomføringen av stortingsvalget. Forslaget bør derfor ta hensyn til at i de årene hvor det er stortingsvalg, bør Stortinget samles på samme tidspunkt som i dag, det vil si første virkedag i oktober. Dette er ivarettatt i forslaget.

Forslagsstillerne viser til at en annen praktisk konsekvens vil være at man måtte justere dagens praksis med at Stortingets høytidelige åpning i dag sammenfaller i tid med kongens trontale og regjeringens budsjettframleggelse. Dette er imidlertid ikke en uoverstigelig innvending. En framskynding av Stortingets høytidelige åpning ville på den ene siden bety at man vil foretrekke å framskynde trontalen og budsjettframleggelsen tilsvarende. Det vil ha noen praktiske, men ikke uoverstigelige, konsekvenser for regjeringens budsjettarbeid.

På den annen side ville en slik løsning kunne bidra positivt til å skille i tid trontalen, som er regjeringens visjoner for det kommende året, og budsjett-

fremleggelsen, som er regjeringens budsjettmessige konkretisering av sine visjoner. Et slikt skille i tid vil være positivt, fordi det vil tydeliggjøre det skillet som i dag er utydelig mellom de to.

Som en konsekvens av å endre Grunnloven § 68 må også § 80 endres, som omtaler hvor lenge en sesjon kan vare (før den nye begynner).

Forslagsstillerne viser til at siden det i inneværende periode også er fremmet forslag om å innføre republikk og avvike det arvelige monarkiet, til behandling i perioden 2013–2017, er forslaget til endring av § 68 fremmet i tre alternativer, tilpasset ulike mulige utfall av behandlingen av forslaget om innføring av republikk som styreform i Norge.

Dokument 12:10 (2011–2012) om innføring av republikk som styreform i Norge, jf. Innst. 164 S (2015–2016), ble behandlet i Stortinget 31. mars 2016 og med 135 mot 28 stemmer ikke bifalt.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

«§ 68 skal lyde:

Alternativ 1 B (bokmål og nynorsk):

§ 68

Stortinget trer i alminnelighet sammen den første hverdag i september måned hvert år, unntatt det første storting etter stortingsvalg, som trer sammen første hverdag i oktober måned. Stortinget trer sammen i rikets hovedstad, med mindre kongen på grunn av usedvanlige omstendigheter, så som fiendtlig angrep eller smittsom sykdom, velger en annen by i riket. En slik avgjørelse må gjøres kjent i tide.

–

§ 68

Stortinget kjem i regelen saman den fyrste kvar-
dagen i september kvart år, så nær som det fyrste stor-
tinget etter stortingsval, som kjem saman fyrste kvar-
dagen i oktober. Stortinget kjem saman i hovudsta-
den, om ikkje kongen på grunn av usedvanlege
omstende, så som fiendsleg åtak eller smittsam sjuk-
dom, vel ein annan by i riket. Ei slik avgjerd må gje-
rast kjend i tide.

Alternativ 2 B (bokmål og nynorsk):

§ 68

Stortinget trer i alminnelighet sammen den første
hverdag i september måned hvert år, unntatt det
første storting etter stortingsvalg, som trer sammen
første hverdag i oktober måned. Stortinget trer
sammen i rikets hovedstad, med mindre regjeringen
på grunn av usedvanlige omstendigheter, så som
fiendtlig angrep eller smittsom sykdom, velger en
annen by i riket. En slik avgjørelse må gjøres kjent i
tide.

–

§ 68

Stortinget kjem i regelen saman den fyrste kvar-
dagen i september kvart år, så nær som det fyrste stor-
tinget etter stortingsval, som kjem saman fyrste kvar-
dagen i oktober. Stortinget kjem saman i hovudsta-
den, om ikkje regjeringa på grunn av usedvanlege
omstende, så som fiendsleg åtak eller smittsam sjuk-
dom, vel ein annan by i riket. Ei slik avgjerd må gje-
rast kjend i tide.

Alternativ 3 B (bokmål og nynorsk):

§ 68

Stortinget trer i alminnelighet sammen den første
hverdag i september måned hvert år, unntatt det før-
ste storting etter stortingsvalg, som trer sammen før-
ste hverdag i oktober måned. Stortinget trer sammen
i rikets hovedstad, med mindre presidenten på grunn
av usedvanlige omstendigheter, så som fiendtlig
angrep eller smittsom sykdom, velger en annen by i
riket. En slik avgjørelse må gjøres kjent i tide.

–

§ 68

Stortinget kjem i regelen saman den fyrste kvar-
dagen i september kvart år, så nær som det fyrste stor-
tinget etter stortingsval, som kjem saman fyrste kvar-
dagen i oktober. Stortinget kjem saman i hovudsta-
den, om ikkje presidenten på grunn av usedvanlege
omstende, så som fiendsleg åtak eller smittsam sjuk-
dom, vel ein annan by i riket. Ei slik avgjerd må gje-
rast kjend i tide.

§ 80 annet ledd skal lyde:

Alternativ B (bokmål og nynorsk):

I overensstemmelse med regler i den orden Stor-
tinget har vedtatt, kan forhandlingene gjenopptas.
Forhandlingene avsluttes senest siste hverdag i
august måned eller, på det siste storting før et stor-
tingsvalg, siste hverdag i september måned.

–

I samsvar med reglar i den ordenen Stortinget har
vedteke, kan forhandlingane takast opp att. Forhand-
lingane blir avslutta seinast siste kvardagen i august
eller, på det siste stortinget før eit stortingsval, siste
kvardag i september.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jette F. Christensen, Gunvor Eldegard og lederen Martin Kolberg, fra Høyre, Erik Skutle og Michael Tetzschner, fra Fremskrittspartiet, Tom E. B. Holthe og Helge Thorheim, fra Kristelig Folkeparti, Hans Fredrik Grøvan,

fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Venstre, Abid Q. Raja, fra Sosialistisk Venstreparti, Bård Vegar Solhjell, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til Dokument 12:38 (2011–2012) om endring av Grunnloven §§ 68 og 80. Forslagsstillerne foreslår å endre Grunnloven slik at Stortinget trer sammen første virkedag i september, altså én måned tidligere enn i dag. Siden det er stortingsvalg i september hvert fjerde år, foreslås det at endringen ikke skal gjelde de årene det er stortingsvalg.

Komiteen viser til at en hovedbegrunnelse for å forlenge stortingssesjonen med en måned er å sørge for en jevnere arbeidsmengde gjennom året og i året sett under ett. Komiteen viser til at representanter ofte bruker sommeren til å besøke sine fylker og lokallag, bedrifter og skoler, eller til lønnet sommerarbeid. Samtidig peker forslagsstillerne på at Stortinget har behov for en jevnere fordeling av arbeidsmengden knyttet til saksbehandlingen på Stortinget. Komiteen viser til at dette er hovedbegrunnelsen for forslaget. Komiteen merker seg at det i grunnlovsforslaget erkjennes at det kan være enkelte praktiske konsekvenser knyttet til en eventuell endring. Forslagsstillerne konkluderer likevel med at disse praktiske forholdene kan håndteres innenfor en ny ordning. Komiteen er enig med forslagsstillerne i at det er behov for jevnere fordeling av arbeidsmengden gjennom året. Det må derfor vurderes hvorvidt det er formålstjenlig med en grunnlovsendring for å oppnå dette, eller om det kan foretas enkelte endringer innenfor de rammene som i dag gjelder.

Komiteen viser til at den viktigste innvendingen mot å samle Stortinget tidligere enn første virkedag i oktober vil være at stortingsvalg avholdes andre eller tredje mandag i september hvert fjerde år. Komiteen viser imidlertid til at det er tatt høyde for dette i det fremlagte forslaget ved at det foreslås at Stortinget samles på samme tidspunkt som i dag de årene det er stortingsvalg.

Komiteen viser til at forslagsstillerne foreslår unntak hvert fjerde år, når det er stortingsvalg, men ikke når det er lokalvalg. Dette vil medføre at Stortinget åpnes og er formelt operativt før det er avholdt kommune- og fylkestingsvalg. Komiteen ser at trontalen og Stortingets øvrige arbeid kan bli preget av dette. Komiteen viser samtidig til at Stortinget vil ha anledning til å legge inn plenumsfrie dager og uker etter behov, slik det også fungerer i dag.

På generelt grunnlag vil komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, bemerke at Stortinget allerede i dag har anledning til å avholde møter i september og at det således ikke er nødvendig å endre Grunnloven for å ha et aktivt stortingsarbeid også i september.

Flertallet vil på denne bakgrunn tilrå at forslaget, samtlige alternativer, ikke bifalles.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at dagens grunnlovfestede oppstart av Stortinget først i oktober presser virksomheten i nasjonalforsamlingen sammen til et kortere tidsrom enn et normalt arbeidsår. Dette fører til mer sammenpressede prosesser i behandlingen av saker, og gir mindre rom gjennom året til kontakt med befolkning, hjemfylke og andre utenfor Stortinget.

Dette medlem understreker at sommerpauzen brukes til mye arbeid som er høyst relevant for arbeidet i Stortinget, men mener likevel det er fornuftig med en måned kortere møtefri periode for slik å tilrettelegge for både en mer familievennlig arbeidsform, og en arbeidsform som gjør løpende arbeid utenfor stortingsbygningen enklere.

Dette medlem viser til at flertallet understreker at Grunnloven ikke blokkerer muligheten for at det gjennomføres stortingsmøter utenfor sesjon, men viser samtidig til at dagens praksis gjør at dette normalt bare tas i bruk i særskilte tilfeller. Det er således en ganske annen situasjon at Stortinget har en slik mulighet, og at Stortinget rutinemessig kommer sammen en måned tidligere.

Dette medlem viser til Stortingets behandling 31. mars 2016 av grunnlovsforslag om innføring av republikk som styreform i Norge, jf. Dokument 12:10 (2011–2012) og Innst. 164 S (2015–2016). Forslaget ble med 135 mot 28 stemmer ikke bifalt. Som en følge av dette bortfaller alternativene 2 B og 3 B. På denne bakgrunn anbefaler dette medlem at forslagene til endring i Grunnloven § 68 (alternativ 1 B) og § 80 annet ledd (alternativ B) bifalles, slik at bestemmelsene på bokmål og nynorsk lyder:

«§ 68

Stortinget trer i alminnelighet sammen den første hverdag i september måned hvert år, unntatt det første storting etter stortingsvalg, som trer sammen første hverdag i oktober måned. Stortinget trer sammen i rikets hovedstad, med mindre kongen på grunn av usedvanlige omstendigheter, så som fiendtlig angrep eller smittsom sykdom, velger en annen by i riket. En slik avgjørelse må gjøres kjent i tide.

–

Stortinget kjem i regelen saman den fyrste kvar dagen i september kvart år, så nær som det fyrste storting etter stortingsval, som kjem saman fyrste kvardagen i oktober. Stortinget kjem saman i hovudstaden, om ikkje kongen på grunn av usedvanlege omstende, så som fiendsleg åtak eller smittsam sjukdom, vel ein annan by i riket. Ei slik avgjerd må gjerast kjend i tide.

§ 80 annet ledd

I overensstemmelse med regler i den orden Stortinget har vedtatt, kan forhandlingene gjenopptas. Forhandlingene avsluttes senest siste hverdag i august måned eller, på det siste storting før et stortingsvalg, siste hverdag i september måned.

–

I samsvar med regler i den ordenen Stortinget har vedteke, kan forhandlingane takast opp att. Forhandlingane blir avslutta seinast siste kvardagen i august eller, på det siste stortinget før eit stortingsval, siste kvardag i september.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Dokument 12:38 (2011–2012) – grunnlovsforslag fra Hallgeir H. Langeland, Jette F. Christensen og Marit Nybakk om endring av Grunnloven §§ 68 og 80 (Stortinget trer sammen en måned tidligere) – alternativ 1 B og alternativ B – bifalles.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og råår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 12:38 (2011–2012) – Grunnlovsforslag fra Hallgeir H. Langeland, Jette F. Christensen og Marit Nybakk om endring av Grunnloven §§ 68 og 80 (Stortinget trer sammen en måned tidligere) – samtlige alternativer – bifalles ikke.

Oslo, i kontroll- og konstitusjonskomiteen, den 3. mai 2016

Martin Kolberg

leder

Hans Fredrik Grøvan

ordfører